

die niets plaats van schijn-kerk ar doet op

eeuw met een echte, hijsn-kerk? en geduld geschilder

gen-kerk; kristelijke verdors door

id is dus onze Be- nische nien niet hiërarchi- ke munt

logisch, niet met ditte, ditte hiërarchie, schie van izing, en, en sich naarin gng naar n. Niets invoeren

belijde- waaraan zaligheid en enigen een maar kuitwen- te be- lven van

mdat ze moet weg- kan men ionalisten n nu Staat

lijk, om dat men 5 als ze be- doen, en de leiten velerlei valsche eke ken-

in plaats verbiedt annemen met de der

bij deze leer. Ze ingt tot e. En se an u te o strafte

y deze gemaakt is noch e schijn- by staan genover

dogma- ditingen sluitend itkwam.

Words kristus- komen, erk ge- Christus erk om, p aarde singkan zending komen. or, dat kerk de ing des n, door

egzaam, dit; we ziding, creischt gemeen g voor idem is. derlijke ist vijfde- gsteeds langdu- reiding en weg

op verre na niet altijd genoegzaam Dienaars voor alle de kerken beschikbaar komen. De regel moet zijn, dat er één Dienaar optredt op hoogstens duizend zielen, d. i. plus minus tweehonderd huisgezinnen. Dan, maar ook dan alleen, is rustige arbeid en conscientieuse zielevervanging mogelijk. Daar nu echter in tal van kleine dorpen geen duizend menschen wonen, klimt dit aantal nog, en maakt dat men alleen voor ons land op de ruim vier miljoen inwoners, zoo allen van ééne kerk waren, ruim 5000 Dienaars noodig zou hebben. Nu hier echter nog bij komt, dat de bevolking in allerlei kerkelijke instituten gedeeld is, wordt dit getal nog veel grooter, en zou er stellig een tien-duizendtal noodig zijn, om de natie geestelijk naar behooren te verzorgen.

Daarvoor echter ontbreekt het personeel. Zulk een machtig korps van mannen, in staat om zulke studiën te ondernemen, levert de natie niet op. Vandaar dat zoo telkens de tijden terugkeeren, dat er groote predikantennoed ontstaat, en honderden kerken vacant zijn. Ook in deze leemte echter wil de Heere, zij het ook op min volkomen wijze, genaadiglijk voorzien, door juist in zulke tijden mannen te verwekken, die, op onvolkomen wijze, het is zoo, maar dan toch *enigermatig* als door instinct bekwaamd worden, om plaatsvervangend in den Dienst des Woords op te treden. Ook onze kerkenordering erkent dit in het bekende Art. VIII, en opent daarmede de deur der kerk, ook voor zulke mannen, die, *zonder* eenige studie in de heilige godgeleerdheid, toch soms een niet zoo kleine geschiedkundige bezitten, om in de gemeente voor te gaan.

Toch blijft dit altoos een redmiddel voor den nood; er nooit mag men voert geven aan de gedachte, dat het eigenlijk zoo wel in den regel kon; en nog veel minder ingang geven aan het denkbeeld, alsof zulke *altouw* gebrekkige zending een meer *geestelijk* karakter zou dragen, en daarom staan *zoo boven* de gewone methode van opleiding door studie.

Dit toch komt als geheel onhoudbaar uit, zoo men zich slechts rekenschap geeft van wat bij degelijke voorbereiding voor den Dienst des Woords vereischt wordt.

Immers, het *Woord van God* moet bediend. Dienaar die hietoe geroepen wordt heeft dus tot taak, om, namens God Almachtig, aan de gemeente *zijn* Woord aan te zeggen. In de veelal zijner vollieden en toespelingen moet telken male een woord tot de kerk uitgaan, waarvan in *volstrekt* zin het zeggen van Paulus geldt: „Niet eens *mensch* woord, maar gelijk het waarlijk is, een woord van God.“

Dit nu put de Dienaar niet uit zijn eigen zieleleven. Hij haalt het *niet* uit zijn eigen brein. Hij vindt het *niet* in zijn eigen verbeelding. Maar hij *moet* het putten uit de Heilige Schrift.

Doch ook dit is niet genoeg. Hij is niet Bedienaar van een woord Gods, maar Dienaar des Woords, d. w. z. van dat Woord Gods hetwelk de Heilige Schrift is. In die Schrift namelijk vinden we in menschelijke taal wel een breede, onafzienbare reeks van woorden, maar alle deze menschelijke woorden saam zijn niets dan de vertolking in onze menschelijke taal van het *ééne* Woord Gods. Van God is het Woord uitgegaan. Eén machtig goddelijk Woord dat als de ééne lichtstraal zich wel spreidt in tal van woorden, zooda het door het prisma van ons menschelijk bewustzijn valt, maar daarom in oorsprong niettemin één goddelijk Woord is en blijft.

Het Woord dat van den beginne bij God en God was, is vleesch geworden in den Immanuel, en schrift geworden in de heilige Schriftuur.

Het is dus eenvoudig geen Bediening van het Woord, zoo men elken Zondag hier of daar een enkel vers uit die Schrift uitkipt en van alle zijden beziet. Wie zoo prekt, verstaat niet wat het Woord van God is. En dan eerst wordt de Bediening van het Woord wat ze zijn moet, zoo de Dienaar diep doordrongen is van de macht en de volheid van het Woord van God, en in elk afzonderlijk woord uit de Schriftuur, dat hij behandelt, slechts de openbaring ziet van dat ééne, rijke, volle Woord van zijn God.

Nu ware het op zichzelf natuurlijk denkbaar geweest, dat God de Heere dit zijn Woord in een zeer kort bestek, en in de eigen taal van alle volk, had bekend gemaakt; en dan zou de studie veel minder zijn geweest. Maar om der zonde wille kon dit niet. De zonde toch heeft de eenheid van ons menschelijk geslacht doen springen. Bij Babels torenbouw is de eenheid in tal van talen en naties uitgegaan. En het gevolg is geweest, dat ons menschelijk geslacht een zeer ingewikkelde geschiedenis doorleefd heeft en nog doorleeft. Dat nu bracht met zich, dat ook de openbaring Gods een zeer lange geschiedenis moest doorlopen van meer dan 4000 jaren, en dat het Woord van onze God in talen moest beschreven worden, die slechts voor een kleine groep en in een bepaalden tijd haar levende taal was. Zelfs de Joden in Jezus' dagen verstonden het Hebreusch al niet meer. Zij spraken een bedorven Aramesch. En in hun synagogen moest de oorspronkelijke Hebreusch telt reeds worden overgezet in de landtaal. Wat Jezus aan het kruis uitriep: *Eli, Eli lama sabachthani*, was geen Hebreusch, maar uit het volksdialekt gesproken.

Zoo is het dus, om der zonde wille, de wille Gods geweest, dat zijn Woord tot ons zou komen in Heilige geschriften, die breed in omvang, zeer verkwikkeld in haar samenstelling, en in vreedme, nu afgestorvene talen geschreven zijn; waaruit volgt dat het derhalve de wille Gods is, dat de Dienaar des Woords voor zijn ambt zal worden voorbereid door een breede studie, die hem in deze talen en in dezen breeden inhoud behoorlijk inleide en thuis zette.

Geen menschelijke wilkeur alzoo, maar Gods hoog en heilig beestel is het geweest, dat zoo diepe studie eisch zou zijn. En zoo verkrijgen we dus nu reeds dit resultaat: 1°, dat de voorbereiding voor den Dienst des Woords eischt een degelijke studie van de Hebreusch en Grieksche talen; 2°, een degelijke bestudeering van den inhoud der Heilige Schrift in haar samenhang; en 3°, een helder indringen in die Schrift, waardoor men in staat wordt gesteld, om in elk vers en elk deel der Schrift den organischen samenhang met het Woord van God te doorsien.

In de *Frische Kerkbode* waagt Dr. Bajema nogmaals een poging om het bekende Classicaal besluit in zake de Sabbatsviering tegenover Dr. Wijers te verdedigen. Hij zegt er o. m. dit van:

Br. Wijers noemt deze resolutie een Roomsche beginsel, in strijd met de vrijheid der conscientie en met de lijn door onze Gereformeerde gevolgd. Hij is bevreemd, dat er op deze wijze een Classicaal Boek naar Gods Woord zal ontstaan. Het spreekt, dat de Classica Sneek-Heerenveer deze vrees in de ons bekende quaestie niet deelde, zij zou zich dan van een besluit in dezen onthouden hebben. Doch, is er bij Br. Wijers vrees, dat op dergelijke wijze een Classicaal Boek zal ontstaan, waarom mag hij niet met evenveel recht vreeszen, dat er ook wel een Conscientieboek naar Gods Woord kan ontstaan? Of is dan misschien 's menschen conscientie zulk een betrouwbare gids? Hoe zij wellicht recht te zeggen: Classica, zij heeft u onthouden van eene uitspraak te doen inzake het leveren en bezorgen van welk aan boterfabrieken op den Dag des Heeren, terwijldeskundigen (de boeren zelven) zonder tegenspraak op onze classis getuigen, dat het niet noodig is? Voorwaar, niemand die zich zelf kent, zal zeggen, dat hij zijn conscientie maar onbepaald kan vertrouwen. Er zijn toch maar al te veel voorbeelden van een dwalende conscientie. In vele opzichten is zij, zoodaals een nu reeds gestorven leeraar eens opmerkte, gelijk aan een elastiek. Zij is rekbaar en, helaas, dikwijls maar al te veel ondergeschikt aan vleeschelijke berekeningen, in plaats van zich onverdeeld te stellen onder de tucht van Gods Heilig Woord, en, heeft de allerheiligste slechts een klein beginsel van die gehoorzaamheid, welke hij Gods schuld is, hoe zoo dan ook de conscientie volmaakt kunnen zijn?

Volkomen juist. De conscientie als zoodanig kan en mag geen gids zijn. Maar wie beweert dit? Ons dacht er was beweerd, dat *Gods Woord* beslissen mocht, maar door den Heiligen Geest geopenbaard in de conscientie. Dit nu is heel iets anders. Hier nu zijn twee theoriën: 1° De kerk maakt voor u uit wat mag, en gij gehoorzaamt, niet omdat ge zelf alsoo God in zijn Woord hoort spreken, maar omdat de kerk zoo spreekt. Of wel de kerk raadt, licht voor en vermaant, maar uw conscientie wordt alleen gebonden aan wat ge zelf als Gods wil in zijn Woord u hoort toespreken.

De eerste theorie is *Roomsche*; de tweede *Gereformeerde*. Voorts zegt Dr. Bajema: Eilieve, wat moet er worden van de kerkelijke tucht in den boezem der gemeente, indien zoo verre gaande onthelling van den Dag des Heeren, gelijk die plaats heeft in dienst der boterfabrieken, moet worden geduld? Geduld, tegen het getuigenis der boeren zelven, daar we mogen aannemen, dat zij de meest bevoegde rechters in het bekende geschied zijn?

Dit is door niemand beweerd. Zeer zeker is tucht geoorloofd, en zelfs plichtmatig, maar slechts in twee gevallen: 1°, als duidelijk blijkt dat het Christelijk beoef der gemeente reageert; en 2°, als blijkt dat de betrokken persoon handelde uit vriendschap tegen Gods gebod, om het te schenden.

Vergete toch ook Dr. Bajema niet, dat het verkeerde van dit standpunt nergens sterker in uitkomt, dan daarin dat tal van leden die, om wat in hun oog tegen het 4° gebod ingaat, iemand van 's Heeren Disch willen uitsluiten, er niet aan denken, om evenzo te handelen, als er overtreden, en zeer kennelijk overtrede is, tegen het 5°, het 6°, het 7°, het 8°, het 9° en het 10° gebod.

KUYPER.

Voor Kootwijk.

Door Dr. A. KUYPER ontvangen: Van J. v. B. te Delfzijl f 2,50; van L. A. S. te Breda f 1.-; Van J. te Amsterd. f 1,50. Totaal ontvangen f 400,79 1/2.

Uit de Pers.

In de *Kerk. C.* vinden we een Resolutie van de Synode der Nederlandsche Gereformeerde kerken, in 1621 overgenomen, waarop door Prof. Van Toorenbergen de aandacht werd gevestigd, en die ook aan de overweging onzer lezers zij aangeboden.

De *Kerk. C.* meldt er dit van: In een Colloquium of Synodale Vergadering der Nederlandsche Gemeenten in Engeland, die gevormd waren door uitgeweken tijdens de vervolgingen in het laatste der zestiende eeuw, werd in het jaar 1621 deze vraag ter beslissing gesteld.

„Of een Dienaar des Woords gehouden zij de kerk te dienen met vereeniging van zijne midelen, bij gebreke van behoorlijk onderhoud? Ende wanneer hem eene wettelijke beroeping toekomt, of de kerk niet schuldig is hem te ontsaen, bijaldien sy niet machtich en is hem met de behoorlijke gezag te voorzien, wanneer hij soude moeuen sinen last eenlijk onderhouden?“

Tot deze vraag gaf zandeling de van ouds in de Gereformeerde kerk heerschende beschouwing, dat een Predikant aan zijne gemeente verbonden was door een hand, die niet verloorde mocht worden dan bij onderlinge overeenkomst, en niet zonder de toestemming van den Kerkeraad en de goedkeuring van de naastliggende kerken of gemeenten. De vraag werd met eene resolute beantwoord, als volgt: „De Vergaderinghe, in de vrees des Heeren op

dit gewichtich point gelet hebbende, heeft geesolveert als volgt:

„Alhoewel dat de Heere wil dat yeder Christen soude steunen op zijne providentie, die ook versorgde de vogelen der Hemel; dat Hy ook Hensden den Dienaren tot een portis gegeren heeft; dat ook in tijden van cruys en de vervolginghe de Dienaren ge houden sijn sich te schikken nae den staet der kercken, — nochtans, wanneer de goede Godt zijne gemeente ontsiet met zijne gunstige oogen in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „Die den altaer dient, die sal daarvan leven; die eene culde weyde, die oet van de melck, ende niemandt en gaet ten strijde op sijn eyghen besoldinghe“, boven al dat ingedruete gebod Gal. VI 6, 7: „Wie onderwen word in 't aue van vrede ende vreespoet; met de aenlevende segheningen, so moeten altoos geeden de ingedruete woorden des H. Geestes: „Den dorckenden osse en salt ghy den muyl niet toebinden“, en „